

POSTANOWIENIE

Dnia 6 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz

w kwestii rozpoznania wniosku z dnia 22 października 2024 r. adwokata A. P. – obrońcy skazanego P. Z. , w przedmiocie wyłączenia SSN Anny Dziergawki od udziału w rozpoznaniu sprawy kasacyjnej o sygn. akt II KK 393/24, na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. a contrario

postanowił:

nie uwzględnić wniosku z dnia 22 października 2024 r. adwokata A. P. – obrońcy skazanego P. Z. , w przedmiocie wyłączenia SSN Anny Dziergawki od udziału w rozpoznaniu sprawy kasacyjnej o sygn. akt II KK 393/24.

UZASADNIENIE

W dniu 28 października 2024 r. do Izby Karnej Sądu Najwyższego wpłynął wniosek z dnia 22 października 2024 r. adwokata A. P. – obrońcy skazanego P. Z. , w przedmiocie wyłączenia SSN Anny Dziergawki od udziału w rozpoznaniu sprawy kasacyjnej o sygn. akt II KK 393/24, na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej – dalej powoływanej jako KPP w zw. z art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności - dalej powoływana jako Konwencja oraz art. 19 ust. 1 TSUE (k. 39 – 49).

cześniej, bo postanowieniem z dnia 25 października 2024 r., sygn. akt II KK 393/14, wydanym w składzie jednoosobowym – SSN Anna Dziergawka, Sąd

Najwyższy oddalił jako oczywiście bezzasadną kasację adwokata A. P. – obrońcy P. Z. skazanego z art. 200 § 1 k.k., wniesioną od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 20 lutego 2024 r., sygn. akt IX Ka 26/24, zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie z dnia 20 czerwca 2023 r., sygn. akt V K 1053/19 (k. 37).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W realiach niniejszej sprawy w pierwszej kolejności należało rozważyć kwestę dopuszczalności rozpoznania niniejszego wniosku wyłączenie SSN Anny Dziergawki, skoro Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 25 października 2024 r., sygn. akt II KK 393/24, wydanym w składzie jednoosobowym z udziałem SSN Anny Dziergawki, oddalił jako oczywiście bezzasadną kasację adwokata A. P. – obrońcy skazanego P. Z. , wniesioną od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 20 lutego 2024 r., sygn. akt IX Ka 26/24, zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie z dnia 20 czerwca 2023 r., sygn. akt V K 1053/19. Przede wszystkim należało ustalić, czy w przedmiotowym stanie faktycznym, pismo adwokata A. P. – obrońcy skazanego P. Z. , zawierające wniosek o wyłączenie SSN Anny Dziergawki od udziału w rozpoznaniu sprawy kasacyjnej o sygn. akt II KK 393/24, zostało złożone przed podjęciem merytorycznej decyzji przez SSN Annę Dziergawkę, której przydzielono sprawę kasacyjną o sygn. akt II KK 393/14, czy też już po jej podjęciu. Okoliczność ta ma znaczenie decydujące w płaszczyźnie dalszego postępowania z wnioskiem, skoro art. 41 § 2 k.p.k. określa, że wniosek o wyłączenie sędziego, zgłoszony na podstawie § 1 po rozpoczęciu przewodu sądowego, pozostawia się bez rozpoznania, chyba że przyczyna wyłączenia powstała lub stała się stronie wiadoma dopiero po rozpoczęciu przewodu, a taki wyjątek w sprawie nie zachodził. W orzecnictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że początek biegu terminu do złożenia wniosku o wyłączenie sędziego wyznacza zarządzenie prezesa sądu (lub innej upoważnionej osoby) o przydzieleniu sprawy do rozpoznania danemu sędziemu lub wyznaczeniu sędziego do orzekania w tej sprawie (w składzie wieloosobowym). Końcowa zaś data tego terminu wskazana została w art. 41 § 2 k.p.k. i jest nią, co do zasady, rozpoczęcie przewodu sądowego (wniosek zgłoszony później pozostawia się bez rozpoznania, chyba że przyczyna wyłączenia powstała

lub stała się stronie wiadoma dopiero po rozpoczęciu przewodu). Do wniosku nadanego w placówce podmiotu zajmującego się doręczaniem korespondencji na terenie Unii Europejskiej stosuje się art. 124 k.p.k. (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2022 r., sygn. akt III KO 10/22, OSNK 2022, z. 3, poz. 11). Jeżeli przewód w ogóle nie był przeprowadzony, co wynikało z rodzaju postępowania kasacyjnego prowadzonego na posiedzeniu, za moment graniczny, którego przekroczenie skutkuje – co do zasady – pozostawieniem wniosku bez rozpoznania, uznać należy moment wydania postanowienia rozstrzygającego co do kasacji. Zgodnie natomiast z brzmieniem art. 124 k.p.k. termin jest zachowany, jeżeli przed jego upływem pismo zostało nadane m.in. w placówce zajmującej się doręczaniem korespondencji na terenie Unii Europejskiej. W przepisie tym uregulowano więc sposób złożenia pisma procesowego tak, aby pomimo niedoręczenia go w przewidzianym terminie właściwemu organowi procesowemu, wywołało skutki równoznaczne z takim postąpieniem (tj. ze złożeniem pisma bezpośrednio do organu i w przepisany terminie). Ani w tym przepisie, ani w – teoretycznie mogącym *in concreto* znaleźć zastosowanie – art. 41 § 2 k.p.k. nie przewidziano od tej zasady żadnych odstępstw (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 lipca 2023 r., sygn. akt IV KO 14/23, LEX nr 3588002).

W realiach sprawy należało zatem przyjąć, że termin został dochowany, skoro adwokat A. P. – obrońca skazanego P. Z. , nadała pismo zawierające wniosek o wyłączenie SSN Anny Dziergawki od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt II KK 393/24, datowany 22 października 2024 r., w placówce pocztowej w Warszawie w dniu 22 października 2024 r (por. koperta - k.49), a jest to bezspornie data wcześniejsza, niż data wydania przez Sąd Najwyższy postanowienia w sprawie kasacyjnej o sygn. akt II KK 393/24 (tj. 25 października 2024 r.).

Wyłączenie sędziego może nastąpić gdy: 1) zachodzą okoliczności skutkujące wyłączeniem sędziego z mocy prawa (*iudex inhabilis*), lub 2) gdy wniosek o wyłączenie złoży strona wskazując na zaistnienie okoliczności o których mowa w art. 41 § 1 k.p.k., albo 3) gdy żądanie wyłączenia (wniosek o wyłączenie) go od udziału w sprawie zgłosi sędzia, a także 4) w wyniku wszczętego z urzędu

postępowania o wyłączenie w sytuacji gdy nie dojdzie do „samowylączenia” się sędziego

Na wstępie należy odnosząc się do argumentacji zawartej w uzasadnieniu wniosku, przypomnieć, że zakres związania konkretnym orzeczeniem ETPCz określa sama Konwencja w art. 46 ust. 1. Jak zauważa się w doktrynie, zakres obowiązku wykonania wyroku ETPCz jest wyznaczony granicami podmiotowymi i przedmiotowymi sprawy rozstrzyganej przez ETPCz. Orzeczenia ETPCz nie mają mocy powszechnie obowiązującej, obejmują jedynie strony postępowania tj. stronę skarżącą i państwo-stronę, a tylko wyroki pilotażowe, o których mowa w art. 61 Regulaminu ETPCz, ze swej istoty mają zasięg wykraczający poza sprawę główną (por. m.in. P. Grzegorzczak, Skutki wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w krajowym porządku prawnym, Przegląd Sądowy 2006, nr 6, s. 17, M. Wąsek-Wiaderek, O dopuszczalności wznowienia postępowania karnego z powodu orzeczenia europejskiego trybunału praw człowieka stwierdzającego naruszenie praw człowieka w podobnej sprawie, Białostockie Studia Prawnicze, 2014, z. 15, s. 119). Związanie natomiast sądów wykładnią Konwencji, zawartą w orzecznictwie ETPCz, nie oznacza przyznania kompetencji i jednocześnie odpowiedzialności za likwidowanie kolizji norm ustawowych i konwencyjnych sędziom, to bowiem przede wszystkim do ustawodawcy należy dbanie o zgodność przepisów ustawowych z Konwencją (por. M. Wąsek-Wiaderek, O dopuszczalności wznowienia postępowania karnego z powodu orzeczenia europejskiego trybunału praw człowieka stwierdzającego naruszenie praw człowieka w podobnej sprawie, Białostockie Studia Prawnicze, 2014, z. 15, s. 118).

Zaprezentowana we wniosku argumentacja nie wskazuje na okoliczności tego rodzaju, które mogłyby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności SSN Anny Dziergawki w sprawie kasacyjnej o sygn. akt II KK 393/24, tym samym nie spełnia wymogu wskazanego w art. 41 § 1 k.p.k. Odnoszą się one wyłącznie do kwestii udziału SSN Anny Dziergawki w postępowaniu awansowym prowadzonym przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. W uzasadnieniu uchwały składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia

23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/2020, OSNK 2020, z. 2, poz.7, wskazano m.in., że następcza kontrola spełnienia standardu bezstronności i niezawisłości sądu dokonywana jest w konkretnym postępowaniu i ma charakter kontroli sądu, nie zaś poszczególnego sędziego, jej przeprowadzenie nie rzutuje na możliwość udziału danego sędziego w składzie sądu przeprowadzającym inne postępowanie oraz nie może wiązać innego składu sądu. W postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2022 r., sygn. akt I KZP 13/21, LEX nr 3322328, stwierdzono, cyt. „nie jest wykluczone, że mimo powstania zasadniczych wątpliwości co do tego, czy dochowany zostaje standard niezawisłości i bezstronności danego sędziego uczestniczącego w składzie sądu ze względu na objęcie przez niego urzędu w postępowaniu konkursowym przeprowadzonym w sposób ustalony ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, w konkretnych okolicznościach wątpliwości te nie zostaną potwierdzone, co będzie równoznaczne z koniecznością przyjęcia, że skład sądu z jego udziałem spełnia minimalne wymagania dla zachowania niezawisłości i bezstronności.” Wskazać też należy, że owa uzasadniona wątpliwość, o której mowa w art. 41 § 1 k.p.k., nie może stanowić jedynie subiektywnego przekonania określonej osoby, lecz winna być konkretna, realna, obiektywna i poddająca się zewnętrznej weryfikacji (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2012 r., sygn. akt III KK 214/11, OSNKW 2012, z. 4, poz. 4). Wymóg bezstronności sędziego należy rozumieć zarówno w aspekcie „braku przejawów subiektywnej stronniczości sędziego lub jego osobistych uprzedzeń”, jak i „konieczności obiektywnej bezstronności sądu, który winien dawać wystarczające gwarancje, by wykluczyć wszelkie uprawnione wątpliwości w tej mierze” (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2018 r., sygn. akt III KK 244/17, LEX nr 2433068). Za podstawę do wyłączenia sędziego uznaje się przy tym każdą uprawdopodobnioną okoliczność mogącą wywołać tę wątpliwość, tj. zarówno wynikającą ze sfery życia prywatnego, czy ze sfery urzędowej, jak również trwałe powiązania sędziego ze stroną albo jej pełnomocnikiem typu przyjaźń, wrogość, zbieżność lub rozbieżność interesów, przy czym „sporadyczne kontakty na linii stricte zawodowej nie powodują konieczności wyłączenia sędziego” (por. np. wyrok

Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2015 r., sygn. akt III KK 351/14, LEX nr 1665591).

Kierując się przedstawionymi motywami Sąd Najwyższy rozstrzygnął jak na wstępie.

[J.J.]

[ał]